

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Laymann, Paul

Dilingæ, 1666

§. Si verò.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62559](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62559)

ire non potest sine licentia Papa vel Legati à Latere, si exemptus est, proximi autem Superioris, videlicet Episcopi, si exemptus non est.

2. *Episcopus ad alium Episcopatum postulari debet, eligi non potest.*

Abbas Sedi Apostolicæ immediatè subiectus, licet in Episcopum eligi possit, tamen monasterium deserere, & ad aliam ecclesiam transire ei non licet, nisi à Pontificæ, vel Legato à Latere, si in prouincia sit, licentiam acceperit.

NOTANDVM Vn. Abbas, sicuti & alius Religiosus, ad Episcopatum eligitur: Episcopus autem ad alium Episcopatum postulari debet. Ita docet Gl. hic. Nam sacri canones prohibent Episcopum ad alium Episcopatum transferri, nisi Sum. Pontifex dispenset, à quo talis translatio postulari debet, c. inter corporalia 2. & c. vlt. de translat. Episcopi. At verò alijs Prælatijs Episcopo inferioribus etiam regularibus permittunt sacri canones, vt à sua ecclesiâ translati, ad Episcopatum assumantur, vt constat ex c. nisi, 10. prope finem, de renunt. dummodo licentia eius Superioris, cui subiecti sunt, accesserit. Aliud est autem licentiam dare, & aliud in lege dispensare, vt explicauit lib. 1. tr. 4. c. 22. n. 1. ver. Tertio.

Corollarium. Licentiâ assentiendi electioni, & transeundi ad Episcopatû, aliâque prælaturam petere debet Abbas à proximo suo Superiore; videl. ab Episcopo, si exemptus non est; à Papa verò, vel Legato eius à latere, si exemptus ac Sedi Apostolicæ immediatè subiectus. Ita Ioann. Monachus n. 1. vbi addit, si Sedes Episcopalis vacet, Capitulum talem licentiâ dare posse.

§. Huiusmodi.

Legatus à latere, seu Cardinalis, cum post Romanum Pontificem maximam potestatem habeat in prouincia, ad quam missus est, Archiepiscoporum, Episcoporum, & exemptorum Prælatorum, electiones ex officio

confirmare potest. At verò alijs Legati, seu Nuncij, non à latere, sine speciali commissione id agere haud possunt. De hac re dixi lib. 1. tr. 4. c. 7. §. 6. n. 22.

CAPITVLVM XXXVII

Si Compromissarius.

SUMMARIVM.

1. *Si Compromissarius vnus vel plures non eligunt intra tempus iuris, potest in prouidendi ad proximum Superiorem deuoluitur.*
2. *Si eligant, sed indignum, vel electum acceperit, redit ad compromittentes.*
3. *Et ipsi soli eligentes à beneficijs ecclesiasticis per triennium suspensi sunt; Compromittentes autem tunc solum, quando id scienter ratum habuerint.*
4. *Pæna tamen hac suspensionis non habet locum in Episcopo compromissario.*
5. *Neque in electione inferiorum Episcopis.*
6. *Capitulares si in electione hac inferiorum Episcopis eligant indignum, electio probabiliter ipso iure irrita est, atque potestas eligendi deuoluitur ad alios non delinquentes.*
7. *Restringitur etiam hac pæna ad beneficia, que elector possidet in ea ecclesia, quam per indignam electionem offendit.*

SI Compromissarius vnus, vel plures ad eligendum Episcopum constituti intra tres menses à die vacationis numerandos eligere culpabiliter intermittant, potestas prouidendi ad proximum Superiorem deuoluitur. Quare sibi imputare debent compromittentes, quòd eligendi potestatem in talem, vel tales personas contulerint.

§. Si verò.

SIn autem Compromissarius, aut Compromissarij eligant indignum, seu scienter

ter id egerint, seu ignoranter eligendi potestas ad compromittentes reuertitur. Idem que dicendum, si electus acceptare noluit.

Primam partem huius §. Si Compromissarii indignum Episcopum scienter eligant, quod potestas eligendi ad Capitulares redeat, inde probat Bonif. Quia æquum non est, vt dolus Compromissariorum ijs, qui in culpa non sunt, imputetur. Cæterum, si electionem indigni ratam habuerunt, tum perinde est, ac si eam fieri mandassent: id eoque pœnas priuationis, ac suspensionis incurrunt, iuxta reg. 10. hoc lib. *Rati habitationem retrorahit, & mandato non est diuini comparari.*

Sed QVÆRES: Cur in priore casu negligentiam Compromittentium luere debent Capitulares; non item in posteriore casu dolum eligentium indignum. Respondeo: Si quis, quod mihi incumbit faciendum, alteri committam, & ille negligat, eius negligentia seu omisio mihi nocet, l. si procuratorem; §. §. si tutores, ff. mandati. At verò dolus mandatarij, cum in committendo consistat, domino aut principali obesse non debet, si is extra culpam est, l. vlt. C. de Procuratoribus. Quare inquit Ioann. hinc n. 1. Hostiensis n. 3. *Procurator obest domino in omittendo, non in committendo.*

Posteriorem partem huius §. Si compromissarii indignum ignoranter elegerint, non posse eos ad aliam electionem procedere, sed eligendi potestatem redire ad Compromittentes, inde probat Bonifac. VIII. Quia electio ipsis commissa est pro vna vice: si igitur semel elegerunt, siue bene, siue male, cum officio suo functi sint, non possunt iterum sine noua commissione eligere.

Porro si Compromissarius indignum elegerit, à beneficijs ecclesiasticis per triennium suspensus est, iuxta Concil. Lateranense, et cum in cunctis, 7. extra, hoc tit. Hanc verò pœnam non incurrunt compromittentes, nisi electionem ratam habuerint: Quia alioquin æquum non est, vt innoxij alienam culpam luant: cum pœna suam auctoritate tenere debeat. In seqq. §. sequuntur restrictiones dictæ pœnæ.

PRIMA. Si Compromissarius, qui indignum elegerit, Episcopus sit, non incurrit suspensionem, propter e. quia periculosum, 3. de sent. excom. hoc lib. vbi decernitur, vt Episcopi nullam interditi, aut suspensionis censuram incurrant, nisi de ipsis expressa mentio fiat.

ALTERA. Pœna hæc suspensionis per triennium ab ijs tantum incurritur, qui Episcopum indignum eligunt: Non autem locum habet in aliorum Prælatorum, aut beneficiatorum electionibus: Ratio est: Quia in c. cum in cunctis, tantum mentio fit de electoribus Episcopi: ergo cum pœnalis constitutio sit, non debet ea extendi ad alios electores; Præsertim cum Episcopi electio maioris momenti sit, ideoque grauius puniri debeant, qui in ea delinquant, eligendo indignum. Quæ est communis D D. explicatio, cum Gl. in c. quamquam 18. hoc lib. & tit. ver. secus.

Sed hinc exoritur quæstio non satis explicata: Si Capitulares ad inferiorem prælaturam aut dignitatem eligant indignum, vtrum electio ipso iure irrita sit, & ad alios non delinquentes eligendi potestas deuoluatur. Est, qui negantem partem tenet, quia ex hoc c. & toto contextu c. cum in cunctis, aperte constat, pœnam priuationis & suspensionis à beneficijs decretam ibi esse duntaxat in eligentes indignum ad Episcopatum: ergo transferri non debet ad alios. Sed contrarium docet Gl. in cit. c. quamquam, ver. secus, & ver. in inferioribus; & indicat Imola in cit. c. cum in cunctis, §. Clerici, n. 1. Licet pœna suspensionis in electionibus non episcopalibus, sed inferioribus locum non habeat, tamen priuationis pœnam locum habere, vti aperte colligitur ex c. dudum 22. extra, hoc tit.

Respondeo & Dico I. Pœna tum priuationis tum suspensionis à beneficijs in cit. c. cum in cunctis, duntaxat lata est contra scienter eligentes personam indignam ad Episcopatum. Hæc est communis, quam ibi notat Ioan. Andr. ver. Episcopum, Abb. §. Clerici, n. 28.

Dico II. Certum esse debet, quod Canonici aut quicumque Capitulares, si indignum elegerunt

elegerunt ad aliquam dignitatem, à Superiore pro ea vice privari possint. Ita apertè colligitur ex cit. c. dudum, propè finem. Quare rectè monent DD. apud Gloss. fin. in cit. c. quamquam, quòd Episcopus alium instituerè possit in Abbatem, si Monachi indignum eligant.

6 Dico III. Valde etiam probabile est, quòd eligentes indignum in inferioribus dignitatibus, ipso iure irrita sit, aded vt tota eligendi potestas in alijs non delinquentibus resideat. Colligitur ex c. perpetuè 7. hoc lib. & tit. & tradit Gl. in c. dudum, ver. in ordinibus, argum. eius textus, in quo electio in Præpositum, quæ à minore & saniore parte Capituli facta erat, dicitur confirmanda: quæ tamen non confirmaretur, nisi alij privati essent.

Ad fundamentum contrariæ sententiæ Respondetur: Verum esse, quod in c. cum in cunctis, pœna privationis, sicut & suspensionis statuatur tantùm contra electores ecclesiæ Cathedralis, non tamen inde per cõtrarium sensum argumentari licet, in alijs pœnam illam privationis locum non habere: quando oppositum expressè in iure decisum est, videl. cit. c. dudum. Si autem petas: Cur pœna hæc privationis statuatur contra omnes electores indigni; non item pœna suspensionis? Resp. Quia spectatà rei naturà pœna privationis quòdammodo debita est electoribus indigni: tum vt in eo puniantur, in quo deliquerunt: tum quia, saltem pro ea vice, propter præsentem malignam affectionem, non satis dispositi censentur ad bonam, & ecclesiæ vtilem electionem faciendam.

7 TERTIA. Sulpensio à beneficijs per triennium intelligitur tantùm de ijs, quæ elector possidet in ea ecclesia, quam per indignam electionem offendit. Quamobrem, quod dictum est in c. 1. in fine, hoc lib. & tit. Quòd deficiens in probatione eorum, quæ contra personam electi, postulati, aut prouisi obiecerat, à beneficijs per triennium suspensus esse debeat, similiter de ijs tantùm intelligi oportet, quæ in eadem ecclesia obtinet.

Procurator.

SUMMARIUM.

Procuratorem constituere potest appellans contra eum, qui oppugnare vult electionem; debet autem in procuratorio mandato omnia specificè exprimere, qui contra formam, vel personam obijcere vult.

Qui electionem, postulationem, aut proquisitionem alicuius oppugnare vult, contra eum ad Superiorem appellans, Procuratorem constituere non prohibetur: Sed necesse est, vt in procuratorio mandato omnia specificè exprimantur, quæ seu contra formam, seu contra personam obijcere vult, qui appellat: alioquin procurator admittendus non erit. Debet autem Procurator speciale mandatm habere de præstando corporali iuramento in animas eorum, quorum procurator est, quòd ipsi credant ea, quæ expressa sunt, vera esse, atque probari posse. Quare vides, quòd c. istud declarationem contineat c. vt circa 4. eod. lib. & tit.

CAPITVLVM XXXIX.

Si confirmationem.

SUMMARIUM.

Cassata confirmatione, aut cassa declaratio aliqua causa, non ideo etiam electio, si canonicè peracta est, cassata est.

Si cassata confirmatio, ex aliqua causa cassari, aut irritam declarari, non ideo etiam electio, si canonicè celebrata fuerat, irritari debet.

Ratio est: Quia vtile ab inutili non vitiat, si vnum ab altero diuidi possit, vt docet DD. in reg. 37. hoc lib. Neque naturæ rerum congruit, vt accessorio destructo etiam fundamentum corruat; sed fundamento ruente, necesse est etiam accessorium cadere. Arqui electioni, tanquam fundamento, accedit confirmatio: ergo si confirmatio inutilis sit, non